

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJÀ TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predel 22, telefon 2326. Cekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 66

Marlbor, torek, dne 11. junija 1940

Leto XV

Skupna gospodarska akcija Balkana

Po seji gospodarskega sveta Balkanske zveze.

V soboto so bile zaključene konference gospodarskega sveta Balkanske zveze. Na tem osmem zasedanju sveta, ki je trajal osem dni, so se očvidno pokazali nameni, da se gospodarski odnosi med članicami poglobe. K temu jih deloma silijo sedanje vojne razmere, ki globoko posegajo tudi v gospodarsko dejstvovanje gospodarske zveze.

Socialisti stojimo neomahljivo na stališču, da je sodelovanje balkanskih državic nujni postulat gospodarskega in političnega razvoja Balkanske zveze, kar smo že neštetokrat povdorjali v naših glasilih in tudi javno manifestirali za to miselnost.

Gospodarski svet je na teh konferencah izjavil, da se morajo balkanske države čim bolj navezati druga na drugo, ojačati medsebojno gospodarsko sodelovanje ter zlasti tudi kriti svoje potrebe na osnovi vzajemnega in skupnega nastopa na zunanjih tržiščih glede nabave surovin in prodaje svojega blaga. V ta namen naj se sklene med balkanskimi državami balkanska klavzula, ki bo urejala ta vprašanja v svojem regionalnem območju.

Sodelovanje naj se vrši na mednarodnih balkanskih sejmih. Za izvršitev teh nalog je konferenca izvolila poseben odbor.

Važno je tudi načelo konference, ki predlaže uvedbo skupne tarife v medsebojnem potniškem, prtljažnem in blagovnem prometu. Enako se je svet zedinil o uvedbi sporazumnega osebnega in trgovskega letalstva.

Po vsej pravici smatramo, da je ta konferenca prispevek, zaenkrat le gospodarski, h konsolidaciji balkanske politične skupnosti, ki mora dobiti pologoma izraza v lojalni demokraciji brez vapršnega nesrečnega antagonizma, ki je doslej prinašal toliko nesoglasij med balkanske narode.

Amerika se duši v zlatu

Kaj bi se zgodilo, ako bi se države odpovedale zlatemu kritju?

Gospodarski krogi v Združenih državah s skrbjo motrijo razvoj mednarodnega finančnega položaja. Amerika poseduje danes dve tretjini celokupnih zlatih rezerv na svetu in predvideva se, da se bodo zaveznički, če bo vojna dolgo trajala, polagoma ločili od zlate podlage. Tedaj se bo pa moral Amerika radi svojih velikanskih zalog zlata zadušiti. Ta razvoj se je pričel s prihodom nacizma na oblast v Nemčiji. Leta 1932 so znašale zlate rezerve v USA 3919 milijard dolarjev, leta 1934 se je to število podvojilo ter je naraslo na 7956 milijard dolarjev. To stanje se je v letih 1935 do 1937 vsako leto povečalo za okrog 2 milijardi; leta 1938 se je pokazal majhen zastoj in v Ameriko je prišlo tedaj le nekaj nad pol milijarde dolarjev v zlatu. Leta 1939 se je pa slika skokoma spremenila in zlate rezerve so narasle na 16,11 milijard dolarjev ter dosegle v začetku leta 1940 ogromno vsoto v višini 18,12 milijard dolarjev. Zlate rezerve v USA so se od začetka tega razvoja pa do danes povečale za 465 odstotkov. Kaj bi se zgodilo s tem zlatom, če bi nekoč angleški in francoski imperij odpravila zlato denarno podlogo, je tudi najbolj zvitim finančnikom velikanska neznančka.

(»Republikaner«).

Milijoni se bore na zapadu

Razvoj nemške ofenzive

Nemško poročilo

Dne 5. junija je pričela nova nemška ofenziva ob rekah Somme in Aisni. Nemci so napadli z velikimi silami. Italijani cenijo, da je v boju 200 nemških divizij. To bi značilo, ako racunašemo vsako divizijo vsaj na 15.000 mož, 3.000.000 vojakov. Dasi razpolagajo Nemci z velikimi rezervami človeškega materiala, se zdi to število pa vendarle malce previsoko računano.

Ta napad Nemcev seveda ni prišel nepričakovano. Odpor obkoljenih zavezniških čet v Flandriji in severni Franciji je omogočil generalisumu francoske vojske Weygandu, ki je dne 19. maja prevzel vrhovno poveljstvo, da je primerno razporedil svoje sile in utrdil ozadje fronte, prilagodivši te utrdbi taktiki moderne motorizirane vojske. Te utrdbi predstavljajo globoko v deželo segajoče manjše in večje atrdbe in utrdbice, pasti za tanke, skrivališča za vsakovrstno artiljerijo itd.

V glavnem je potekala fronta ob začetku ofenzive od izliva Somme v more, vzdolž njenega teka, preko Amiensa — Peronne — Gascard ob Sommi. Tu je zapustila Sommo in krenila preko odprtrega ozemlja na reko Oiso, jo presekala pod La Fere, ob železniški progi in se od tu raztezala do Laona ter Rethela ob Aisni, mimo Rethela do Montmedyja.

Nemci so prešli preko reke Somme severozapadno od Amiensa in tu potisnili francosko vojsko na reko Bresle.

Nato so se umaknili Francozi tudi v središču fronte od Amiensa ob Sommi, vzdolž gornjega teka Somme, kjer leže kraji Peronne—Ham. Vendar je bil tu izvršen le manjši umik.

Večji umik zaznamujejo Francozi južnozapadno od črte La Fere—Laon. Tu so se umaknili njihovi oddelki preko reke Ailette, ki teče severovzhodno od Aisne, do reke Aisne.

Največje napredovanje zaznamujejo Nemci na fronti od Amiensa do morja, kjer so dosegli reko Bresle.

Boji ob Bresli

Nemška tankovska divizija je prodrla čez reko Bresle pri Forger les Eaux. Nastop te divizije je usmerjen proti Rouenu ob Seini. Francosko poročilo z dne 8. junija pravi, da so ti tanki prešli pozicije francoske in angleške pehoty, ki pa sta sklenili fronto tako, da so ti tanki zajeti. Na te tanke je sedaj upravljen pravcati lov od strani francoskih in angleških motoriziranih sil. Nemško poročilo od istega dne omenja akcijo te tankovske divizije in pravi, da je bilo tu poslanih v protinapad več oddelkov francoske vojske, katerega je podpiralo več sto francoskih letal.

Značilnosti nove nemške ofenzive

Kot značilnost nove nemške ofenzive označujejo gomilanje armad na razmeroma majhnem frontnem odseku. Na 150 km širokem odseku med Sommo in Aisno so vrgli v boj 4000 tankov in 500.000 mož v nameri, da bi prebili fronto.

Umik Francozov

Pod stalnim pritiskom se umikajo Francozi na posameznih frontnih odsekih. V francoskih poročilih navajajo, da se s tem izogibajo odločilni bitki na odsekih, kjer jo hočejo izsiliti Nemci.

gleži in Francozi so že ponovno napadli Hamburg, Aachen, Bremen in mnoga druga mesta, v katerih so tovarne orožja, zaloge bencina in nafte. Obratno pa seveda napadajo tudi Nemci francosko in angleško zaledje z namenom, da rušijo tovarne, železniška križišča, kolodvore itd.

Dne 7. junija ponoči so francoska letala napadla Berlin in metala bombe na neke tovarne v predmestjih Berlina.

O napadih na nemško ozadje poročajo iz Berlinja, da so angleška letala zadelo z bombami tovarniške objekte v Düsseldorf. Angleži pravijo, da bombardirajo bencinske rezervarje v Hamburgu, ker so to največji rezervarji, v katerih hranijo Nemci poldrag milijon ton bencina.

Weygand napoveduje nemško ofenzivo od švicarske meje do morja

»Vzdržati do kraja!«

Nemška ofenziva se je pričela stopnjevati dne 8. junija tako, da je glavni zapovednik francoske vojske general Weygand izdal tole zapoved:

Nemška ofenziva se je začela na vsej fronti od morja pa vse do Montmedyja. Jutri bo razširjena vse do Švicer. Za vsakega posameznega vojaka velja zato načelo: boriti se brez vsake misli na umik, pogumno in odločno, vsak na omenem mestu, kamor ga je postavilo vrhovno poveljstvo. Izražajoč najvišje priznanje hrabrosti in brezprimernemu

Angleško poročilo o izgubah vojnih ladij

Angleška admiralitetajavlja, da je bilo od začetka vojne in do 7. junija t. l. potopljenih:

od celokupnega števila 15 oklopnic 1, od 7 matičnih ladij za letala 1, od 62 križark 2, od 185 rušilcev 20 in od 58 podmornic 8, od 208 ostalih vojnih ladij pa 6 lovilcev min in 6 drugih ladij. Vojna mornarica Francije je skoro nedotaknjena.

Koliko znašajo zgube tankov

Nemci operirajo predvsem s tanki. Francozi poročajo, da so imeli Nemci pri napadu v Belgiji 5000 tankov. Od teh jih je bilo za boj onesposobljenih 2500. V sedanji ofenzivi jih imajo zepet okrog 4000. Od teh so jih doslej zgubili

pogum, s katerim sta francoska vojska in francosko letalstvo v zadnjih štirih dneh odbijala sovražne napade, nagaša Weygand, da zahteva Francija od svojih vojakov še več. »Varnost naše države zahteva, da se vsak Francoz bori ne samo pogumno, marveč z železno odočnostjo in da se bori v onem duhu, ki ga je sposobna Francija. Sovražnik je imel v teh štirih dneh ofenzive ogromne izgube in bo kmalu na koncu svojih moči. Sedaj se pričenja zadnja faza. Zato vzdržimo do kraja!«

Kako močne so nemške divizije?

Nekdanje avstrijske divizije so štele po 25.000 mož. Sedanje nemške divizije pa štejejo 9 do 10 bataljonov pehote, vsak bataljon po 500 do 700 mož. To reduciranje števila vojakov, ki jih obsegata ena divizija je v zvezi z mehanizacijo armade, ker so tehnične čete, ki so poprej bile vključene v divizijo, osamosvojene in tvorijo divizije zase. Kadar je torej govora o divizijah, je treba vedno vprašati, koliko mož ima ena divizija.

Mussolini bo govoril

in postavil končne zahteve

Haile Selasie na abesinski meji

Napovedujejo, da bo Mussolini govoril dne 10. junija zvečer v Rimu in v svojem govoru postavil dokončne zahteve Italije zavezničkom.

V Vatikanu grade zaklonišča.

Se vedno italijanski parniki v Zedinjene države

Iz Genove javljajo, da bo italijanski parobrod »Rex« ponovno odplul v Zedinjene države. Iz Zedinjenih držav pa bodo odpluli v Italijo tudi ameriški parniki. Te vesti, ako so resnične, govore za to, da je vstop Italije v vojno ponovno odložen. Na drugi strani pa je italijanska vlada ukazala svojim trgovskim parobrodom, da krejejo v luke nevtralnih držav.

Naredba o stiku z ujetniki. Rajhovski notranji minister je izdal sporazumno z načelnikom komande vojske naredbo o stiku z vojnimi ujetniki. Naredba velja od 20. maja naprej in določa, da je vsakršen stik z vojnimi ujetniki in vsako razmerje napram njim prepovedano. V kolikor je stik z vojnimi ujetniki potreben, ga je treba omejiti na najmanjšo mero. Sicer je dovoljeno samo uradno ali voljeno občevanje z ujetniki.

Sovjetska Rusija in Italija

Balkan v ospredju

Sovjetski radio je objavil dne 6. junija sporočilo, v katerem je bilo potrjeno, da smatra Sovjetska Rusija kot zelo važen smoter ruske zunanje politike ohranitev miru na Balkanu. Slednja tuja sila bi dobro ravnala, ako bi priznala, da je za varnost Sovjetske Rusije neodvisnost nekaterih držav nujno potrebna.

Tako naslednji dan pa so javili iz Rima, da je italijanski zunanjji minister grof Ciano imel razgovore z odpravnim poslovsov Sovjetskega poslaništva in da je bil namen tega razgovora obnovitev diplomatskih normalnih stikov med obema državama. Sovjetski poslanik Gorekin je prišel v decembriško leta v Rim in takoj zopet odšel, ne da bi bil predal svojo poverilni-

co italijanskemu kralju, istotako pa je iz Moskve odšel tudi italijanski poslanik de Rosso.

Brez dvoma je Balkan v ospredju mednarodnega političnega zanimanja. Rekli smo že, da se na Balkanu srečujejo politike treh velesil: Italije, Nemčije in Sovjetske Rusije. Mir na Balkanu in spoštovanje neodvisnosti balkanskih držav je podlaga ravnotežju medsebojnih odnosov teh treh velesil. Sovjetsko Rusijo interesira zlasti črnomorsko obrežje in pa Bospor ter Dardanele, pa tudi Sredozemsko morje, kajti brez svobode plovbe v Sredozemskem morju je tudi Črno morje z Dar-danelami za Rusijo dvomljive vrednosti.

Zedinjene države in zaveznički

Odstop orožja ameriške vojske zavezničkom

V Zedinjenih državah je javno mnenje na strani Anglije in Francije; o tem ni danes nobenega dvoma več. Dogodki na zapadnem bojišču so pospešili tudi akcijo tistih, ki se v Zedinjenih državah odkrito zavzemajo za to, da bi Zedinjene države vstopile v vojno na strani zavezničkov. Vlada že okleva Roosevelt se zaveda, da je spričo predstojecih volitev treba biti silno previden in do dobra pripraviti javno mnenje, predno bi vlada kaj odločila. Tokozvani izolacionisti, t. j. tisti, ki so vodili najodločnejšo borbo proti vmesavanju Zedinjenih držav v Evropi, so revidirali svoje zadržanje z izjavo, da v tej vojni ne gre več samo za Anglijo in Francijo, ampak, da so ogrožene tudi Zedinjene države. Likvidacija izo-

lacionističnega gibanja je zelo olajšala stališče vlad.

Te dni se je šlo za to, da se najde formula za odstop orožja ameriške vojske zavezničkom. Ta formula se je našla, ne da bi se s tem prekršila neutralnost. Ameriška vojska prodaja svoje orožje, ki je zastarelo tvornicam, da ga te potem dobavijo Angliji in Franciji.

Newyorsk »Times« piše: »Motijo se oni, ki pravijo, da vstopajo Zedinjene države skozi stranska vratca v vojno. Ne vstopajo Zedinjene države v vojno, ampak letala izdelana v Zedinjenih državah leta skozi glavna vrata v vojni. List pravi, da utegnejo te pošiljke vojnega materijala zavezničkom prihraniti mnogo krvi ameriški mladini.

Najnovejše vesti

Angleška pomoč

Churchill je poslal Reynaudu spomenico z zagotovilom, da bo Anglija dala Franciji vso moč, ki je sploh mogoča.

Nova angleška vojska se pravkar izkrcava v Franciji in tudi novo angleško orožje. Fornirajo se vojaške edinice vseh vrst.

Ofenziva proti Maginotovi liniji

Napad na Maginotovo črto so pričeli Nemci 10. junija ob 3. uri s topovskim streljanjem.

Položaj na bojiščih

V petdnevni ofenzivi so Nemci prodri na 28 km široki fronti, pravijo najnovejša poročila iz Londona. Nemški napadi popuščajo, opaža se utrujenost in obraba materiala. Nemške izgube cenijo v 5. dneh na 400.000 mož. Francozi so v Champagni vzdržali.

Anglozi so bombardirali Essen, Thürin in Eisenbrücken.

Iz Pariza javljajo, da so Nemci napovedali odločitev na bojišču za dne 9. junija. Odločitev pa je izostala. V bojih so dosegli prekračenje reke Aisne na dveh mestih. Poskus s spuščanjem nemških padalcev za fronto ni uspel.

Nemška poročila govore o ogromnih uspehih na zapadu. Weygandova obrambna linija ni

vzdržala. Francoske divizije so razbite in novi, s katerimi maše vrzeli, se morajo umikati.

Rim—Moskva. Sovjetski poslanik je na potu v Rim in italijanski iz Rima v Moskvo.

Roosevelt bo imel 10. t. m. govor o položaju.

Izrek

»Socializem ni nič drugega, kakor trdno storjen sklep, da nočemo skriti glave v pese pred potrebnimi kolektivnega življenja, ampak da se hočemo bojevati na strani tistih, ki bodo dali življenju smisel.«

Thomas Mann.

Zane Grey:

Mož iz gozda

»Roy je bil tudi tega mnenja. No, midva imava še približno tri ure do sončnega zahoda. Konja se še dobro držita. Mislim, da sem se motil, prisla bova čisto dobro ohranjena v Pine. Le moj stari Tom, ta se zdi utrujen, ali je pa len.«

Veleki kuguar je težko sope ležal na zemlji in njegove napol priprte oči so bile nenehoma uprte v Daleja.

»Tom je le len, ker je preveč rejen. V tem tempu bi lahko izdržal ves teden. Vendar bova kake pol ure tukajle odpočila in opazovala tisti dim, predno se odpraviva dalje. Pred sončnim zahodom sva v Pine.«

Ko sta spet nadaljevala pot, so ostre Dalejeve oči opazile na polovici sestopa široko sled okovanih konjskih kopit, ki se je vlekla počez navzgor proti tisti skali. Skočil je s sedla, da si jo od blizu pogleda. Ko ga je John došel, je tudi on skočil raz konja in sledil Daleju. Dale je stvar vsestransko presodil in napravil svoje zaključke, potem pa je v globoko razmišljanje zatopljen ob svojem konju počakal na Johna.

»Ho, kaj pa praviš k tej sedi?« je vprašal poštenjak.

»Par konjev in en pony so morali včeraj tukaj mimo jezditi in danes je en sam konj pustil za seboj tole svezo sled.«

»Ho, Milt za tebe kot lovca, ni to presojanje konj-

skih kopit prav nič napačno,« je pripomnil John. »Ampak koliko konjev je včeraj šlo tod mimo?«

»Tega nisem mogel natančno razločiti, gotovo več, morda četvero ali petero.«

»Šest konjev in eno žrebe ali mali mustang z neokovanimi kopiti, da se izrazim bolj natančno. Kakšen pomen ima to za naju?«

»Ne vem, če se mi ne bi zdelo to tako nenavadno, če ne bi zgoraj videla tistega dima in ne te sveže sledi od danes. To vse se mi zdi malo čudno.«

»Če bi le Roy bil tukaj,« je odvrnil John in se po-praskal za ušesi. »Milt, jaz nekaj slutim, če bi bil on tukaj, bi šel za to sledijo.«

»Mogoče. A midva nimava za to časa. Lahko pa slediva tej današnji sledi nazaj, če bo ostala tako vidna kakor je tukaj. Časa ne bova izgubljala.«

Siroka sled je vodila naravnost v Pine, navzdol do roba cedrovega gozda, kjer so med nekaterimi nazobčanimi skalami ostala znamenja, da je moral na tem mestu več mož taboriti več dni. In tukaj je bilo konec sledi. A s severa je prihajala osamljena sveža sled od istega dne in od vzhoda, v smeri iz Pine sta prihajali dve sledi, ki sta bili vtisnjeni prejšnji dan. In to so bili sledovi velikih in majhnih kopit. Očividno so te sledi zanimale Johna mnogo bolj kakor Daleja, ki je moral na svojega tovariša čakati.

»Milt, ta ni od žrebeta, — ta drobna sled, je trdil John.«

»Zakaj ne — čigava pa je potem?«

»No, zato ne, ker žrebe vedno zdaj pa zdaj zaostane in skače od ene strani na drugo. Ta mala sled pa gre vedno tik ob veliki. In pri Boogu, ona je od mu-stanga, ki so ga vodili poleg konja.«

Doma in po svetu

Zabranjeno zborovanje se ne nanaša na delniške družbe, zadruge in prisilne stanovske organizacije v smislu obrtnega zakona. Ta zborovanja se morejo redno prirejati in vršiti.

Na Finsku bo te dni odpravljena poštna in časopisna cenzura, ki je bila uvedena za časa vojne. Objavljati bo prepovedano edinole vesti o državni obrambi in poročati o zunanje političnih odnosih Finske do drugih držav na način, ki bi lahko škodoval interesom Finske.

Na borzah raste vrednost angleškega lonta in francoskega franka, čiji tečaj je v maju silno padel.

Nov francoski poslanik v Moskvi Labonne je bil doslej generalni guverner v Tunisu.

Kolektivna pogodba stavbinskega delavstva je bila z banovo uredbo z dne 8. junija 1940 razširjena na vso Slovenijo.

Stanovsko socialno gospodarstvo zagovarja v »Slovencu« g. Smersu. To stanovsko socialno gospodarstvo je najbrž mišljeno tako, da ima lahko majhna skupina ljudi, ki nima s kmetijstvom nobenega posla v eksploatačiji zemlje, v vrednosti 200 milijonov dinarjev, dočim tisti, ki verujejo v to stanovsko socialno gospodarstvo, nimajo nič.

Koliko je bilo ukinjenih združenj? Trgovska zbornica je ukinila 104 obrtniška združenja, tako, da jih je preostalo samo še 46, od teh je 32 skupinskih združenj in 14 strokovnih.

Koliko imamo trgovcev v Sloveniji? V Sloveniji je bilo 1. maja 1940 v 29 združenjih 9086 trgovcev, 978 vajencev in 806 vajenik, pomočnikov pa 1893 in pomočnic 2729.

Koliko je bilo kaznovanih trgovcev in tovarnarjev radi prekrška uredbe o pobijanju draginje? V času od 25. septembra lanskega leta pa do 1. junija 1940 je bilo kaznovanih v Sloveniji 47 oseb radi prekrška uredbe o pobijanju draginje in sicer 42 radi tega, ker niso označili cen blagu, 5 pa radi navijanja cen in sicer 2 pekovska mojstra, 1 lastnika mlekarne, 1 hišna posestnika in 1 trgovca s papirjem.

Motorna kolesa na 20 letno odpplačilo. V naši državi je precej srečnih ljudi, ki so si nabavili svoja motorna kolesa na — dvajsetletno odpplačilo. Seveda jim te ugodnosti niso mogli nuditi naši preprodajalci, ampak tvornice, ki jim je v današnjih časih, ko je huda borbba za surovine, mnogo na tem, da se znebe svojih zalog.

»Merkur« v deficitu. Bolniška blagajna privatnih nameščencev »Merkur« je zaključila v 1. četrletju t. l. svoje poslovanje z deficitom od 550.000 din. Te dni je bilo v Zagrebu posvetovanje uprave z zdravniki, kako zmanjšati ta deficit. Komisar »Merkurja« je izjavil, da se je izdal za zdravila 31.25 odstotkov vseh prihodov, za boleznine pa 21.31 odstotkov. Izdatki »Merkurja« za zdravila v letu 1939 so znašali po članu din 234.03, dočim pri uzorju samo din 69.03. Kakor vidimo, postavlja komisar »Merkurja« vprašanje tako.

Ne vedo, kako bi uravnovesili proračun. Zagrebški mestni proračun je znatno višji, kot pa znaša kritite. Ko se ni bil imenovan novi občinski odbor, je komisar poveril poseben odbor meščanov, da uravnovesi proračun s pomočjo štедnje. Ta odbor, v katerem je bil tudi podpredsednik HSS ing. Košutic, je oklestil proračun za 11 milijonov dinarjev na 155 milijonov dinarjev. Kljub temu pa je ostalo 10 milijonov dinarjev še vedno nepokritih. Namesto, da bi bil odbor našel rešitev še za teh 10 milijonov dinarjev pa se je razsel in pustil delo bodiči oziroma sedaj imenovani novi občinski upravi.

150.000 dinarjev je poneveril na posti v Dubrovniku ondolni blagajnik pošte Djordje Bašica. munija je prepovedala izvoz koruze, ker letošnja letina slabu kaže.

John je v tem trenutku sličil svojemu bratu Royu Beemanu; isto plapolajoče in napeto iskrenje je bilo v njegovih očeh. Dalejev odgovor je bil, da je svojega konja vzpodobel in da se je nad obutavljajocim se kuguarjem strogo zadrl.

Ko sta zavila v široko, s cvetlicami obrobljeno cesto, edino prometno žilo naselbine, je sonce ravno zlatordeče zahajalo za gorami. Konja sta bila preveč utrujeni, da bi mogla iti bolj hitro kakor v koraku. Nekaj vaščanov, ki so zagledali Daleja in Beemanana v veliko sivo žival mačjega rodu, ki je kakor pes capljala za njima, so drug drugemu klicali razburjene opazke. Skupina mož pred Turnerjevo krčmo je napeto oprezovala preko ceste in je kazala vidne znake razburjenja. Dale in njegov tovariš sta razjahala pred kočo vdove Cass. Dale je glasno zaklical, ko ko sta šla po ozki vrtni stezici. Mrs. Cass je prišla ven. Bila je bleda in tresla se je. Vendar je bila videni mirna. Ko jo je zagledal, je John Beeman globoko dihnil.

»Ho, torej — je začel s hripavim glasom in se ustavil.

»Kako gre Royu?« je vprašal Dale.

»Bog mi je priča, kako me veseli, da vaju spet vidi, fanta. Milt, vi pa ste videti shujšani. Danes se je močno prestrašil in to ga je spet vrglo. Vročico ima — in zdaj se mu blede. Ne bi vam nič koristilo, če bi zapravljali čas in ga obiskali. Naj vama zadostuje, če vama rečem, da je z njim vse v redu. So paše druge — za božjo voljo, Milt Dale, ste privedli s seboj tudi tega kuguarja! Prosim, ne pustite ga v mojo bližino!«

Iz naših krajev

TRBOVLJE

S. Urh Ignac — žrtev zločina.

Dne 9. junija se je bliskovito raznesla po Trbovljih vest, da je postal nočni čuvaj s. Urh Ignac žrtev zavratnih zločincev.

Pomožnik je nad 8 let opravljal službo nočnega čuvanja v rudniškem konzumu vestno in marljivo. Tudi v noči od 8. na 9. junij je nastopil svojo službo nesleče, da bo to njegova poslednja noč. V nedeljo zjutraj ob 7. uri so ga našli na prostoru med rudniško trgovino in skladiščem mrtvega. S. Urh je klečal na tleh, glava mu je klonila in na glavi je imel veliko rano. Vse kaže, da je bil s. Urh napaden od zločinca z zadaj, pobit na tla in potem umorjen.

Podrobnosti bo ugotovila preiskava.

S. Urh je razen konzuma tudi čeval zobni atelje dr. Baumgartnerja, ki je oddaljen 150 m od rudniškega konzuma. Njegovo odstotnost so zločinci izrabili, da bi bili vdrlji v konzum. V tem času se je s. Urh vrnil, opazil zločince in nastopil proti njim. Ti pa so ga pobili na tla in eden od njih ga je s krampom udaril po glavi.

Pokojni s. Urh je bil zaveden delavec in član Zvezde rudarjev Jugoslavije.

Njegova tragična smrt je globoko pretresla vse delavštvo, ki obžaluje nedolžno žrtev gnušnih zločincev. S. Urh je bil umorjen v zvestem izpolnjevanju svoje dolžnosti in vestnosti v izvrševanju službe.

Pogreb pokojnika bo v torek, dne 11. junija ob 4. uri na pokopališču v Trbovljah.

Podružnica I. Delavskega kolarskega društva priredi v nedeljo, dne 16. junija spominski izlet v Slovensko Bistrico. Odvoz počno ob 3. uri zjutraj. Vabljeni tudi nečlani, ki imajo namen pristopiti. Družnost! — Odbor.

HRASTNIK

Vsi vojni obvezniki iz steklarne, ki so letos bili na orožnih vajah in jim je bilo odtegnjeno od 4 tedenske meze po din 8 dnevnemu za hrano, naj se javijo obratnim zaupnikom, ker bodo dobili ta odtegljaj vrnjen. Istotako naj si vsak, ki je bil od 1. 1937 dalje bolan, priskrbi potrdilo od OZUD, da bo dobil plačan bolniški teden.

LAŠKO

ROMANCA O LAŠKEM PARKU

Kaj kostanjii bujni vendar ste storili, da kot kri vam klorofil so ves izpili? Le nesrečni spaček sred parka, še ostal je pri življenu kakor zastrela barka.

Tik pred smrtno Goethe je vzdihnil: »Ach mehr Licht!« Tako je tudi v parku našem dosti sonca... Kogar muči revmatizem, išas in giht, tu bo vzdržal do sezone konca...

Tam okoli terme pa stoe molčeče muze, kakor slavnata strašila sred' koruze. Da bi bile žive, pač bi pobegnile in gotovo se pred gmajno žalostno poskrile.

Tudi zadoščeno je moral, ker svetloba jasna budno je na strazi; in zato nobeden naj se več ne šali, srčnih želi po parku le nikar ne kaži.

No, zdaj slika pač je res popolna: saj nikjer ni cvetja, gredic, grmov in srebrnih brez, zlatih ribic, utic in ne snežnobelih stez.

Park spremenjen skoro je v puščavo in usoda vsako leto nudi mu poplavno. Res z veseljem zdaj gojimo sočno travo, da v jeseni siromaki pokose otavo, da smo tudi v praksi socialni, na papirju pa v reklami idealni.

Pregnana gnezdecia so razigranih ptic, le v mračnih smrekah čujemo še sovin klic: »O, draga vas domača, kak' ti zdaj si bolna!«

Aškerčev duh laških študentov.

JESENICE

Akcija za povisanje delavskih mez pri KID se je spet začela. Jeseniško delavštvo je pri mezdah zelo prikrajšano. Skoraj 30 odst. porast draginje je povzročil stvarni padec vrednosti zasluga, ker niso bile meze, klub po fastu draginje doslej prav nič povisane. Tovarniška »Kašta«, t. j. prodajalnica, ki so jo nekateri komaj čakali, ker so menili, da bo regulirala cene na jeseniškem trgu, je postala iz regulatorja cen — regulator mez v delavščevu škodo. Dasi dražje plača — prodaja n. pr. belo moko po din 3.15 za kg na drobno, četudi stane moka danes na debelo din 4.20 din 4.50 kg, mast prodaja po din 17, dasi štane na debelo okrog din 21, zato, da izgleda indeks porasta cen manjši in da tovarna lažje izpodobija zahteve delavštva. Na drugi strani pa podjetje prihrani mesečno nad milijon dinarjev, ker ne povira delavštu meze in pri tem smo že odračunali oni primanjkljaj, ki ga ima podjetje, ko prodaja nekatera živila cenejše. Podjetje pa je polno zaposleno in blago pri tem vsaj malo pogledalo na delavštvo. Delavštu naj se dajo svobodne roke: podjetje naj da delavštu draginjske doklade v sorazmerju njihovih mez in pa porasta draginje kakor tudi velikosti držnine, delavštvo bo kupovalo tam, kjer mu bo ugodno. Če bo tovarniška prodajalnica ugodnejša, bo tam, sicer pa kjer koli. Ni pa to pravilno, da se delavštu jemlje z umetno napravljenimi indeksi upravičenost do draginjske doklade, istočasno se ga pa še s tem indirektno sili k nakupovanju v določeni prodajalnici, da postaja odvisen od podjetja, kar niti po naših zakonih ni dovoljno. Upamo, da bo delavška akcija polno uspela.

Novi avtobusi ki sličijo tramvajskim vozovom, so pričeli minuto nedeljo obravljati na mestni proggi. Novi avtobusi so udobni in tudi mnogo bolj praktični, ker imajo dva vhoda. Potniki vstopajo pri zadnjih vratih, izstopajo pa s prednjem, kjer sedi šofér. Ker so v avtobusih nameščeni tudi sprevodniki, ki izdajajo vozne listke, se bo vožnja na tej progi skrčila od dosedanjih 15 na 10 minut. Zaenkrat obravljata dva nova avtobusa, ko bo dogotovljen tretji, pa se bo tudi studenška proga modernizirala.

Nove garaže bo zgradila mestna občina in bodo stale 409.000 dinarjev.

Na tri tedne strogega zapora je bila te dni pred tukajšnjim kazenskim senatom obsojena gospodična Glaser Hansa, ker se je preveč vidno navduševala za neko tujo miselnost.

Sest živlinskih vagonov so razbili konji namenjeni v Nemčijo. V Mariboru so morali razbiti vagona zamenjati, nakar so odpremili konje čez mejo.

250 maturantov in maturant je letos na srednješolskih zavodih v Mariboru, ali za okrog 150 manj, kot prejšnja leta. Opažati je, da zlasti nazaduje število maturantov.

Na II. drž. realni gimnaziji v Mariboru se bodo sprejemale prošnje za spremembe izpite za I. razred od 21. do 22. t. m. Prošnje je kolkovati z državnim kolekom din 10 in pričiščiti rojstni list ter izpričevalo o dovršeni ljudski šoli. Sprejemni izpit bodo 24. t. m. prijavijo se lahko letniki 1927, 1928, 1929 in 1930.

KOPALNE OBLEKE, nogavice, pletenine (lastni izdelki), perilo, kombinaze, volno, platno, odeje, blago, obleke, prednasnike, rute, čeolice itd. najugodnejše pri MARA OSET. Koroška 26 (poleg tržnice). Sprejemno učenca-ko-

Povišanje mezd stavbinskemu delavstvu

Delavštvo prejme sledeče poviske:

1. Kvalificirani delavci dobe v prvih treh mezdih razredih po 75 par na mezde kolektivne pogodbe z dne 15. julija 1938, v četrtem in petem mezdih razredu pa po 50 par.

S 30. avgustom 1940 dobe v vseh mezdih razredih še din 0.25 poviska na uro.

2. Pomožni delavci dobe v 1. mezdih razredu (Ljubljana, Maribor, Kranj, Jesenice in industrijskih del v občini Stražišče) 90 par do datka na mezde kolektivne pogodbe iz 1. 1938, v 2. in 3. razredu 75 par, v 4. in 5. razredu po 50 par na uro.

S 30. avgustom 1940 dobe tudi ti delavci še nadaljnih 25 par.

3. Gradbena dela industrije v 4. in 5. razre-

du se plačajo po tarifi 3. razreda, dela v 3. razredu pa po tarifi 2. razreda.

4. Za državna javna dela, ki so bila prevezeta pred 1. aprilom 1940, ostanejo v veljavni stare mezde do 30. avgusta 1940. Po tem datumu pa se morajo tudi za ta dela plačati nove meze.

5. Za vsa druga javna dela (banovinska, občinska itd.) pa stopijo nove meze takoj v veljavlo.

6. Radi udeležbe pri stavki se ne bodo izvajale konsekvence od strani podjetnikov.

Dodatni dogovor h kolektivni pogodbi, ki je v vseh ostalih točkah ostala neizmenjena, velja za nedoločen čas na enomesečno odpoved.

LJUBLJANA

Mesarji groze s strajkom. Ljubljanski mesarji zahtevajo zvišanje cen za meso. Banski upravi so sporočili, da bi morali zapreti mesne, če oblast ne ugodi zahtevi po zvišanju mesnih cen. Razne vrste mesa in mesnih produktov naj bi se podražile od 2 do 4 dinarjev, svinjina prve vrste pa za 5 dinarjev. Mast bi

po tem načrtu veljala celih 24 dinarjev kilogram. To bi bila že druga (prva 50 odst.) znatna podražitev mesnih proizvodov.

Toča je klestila v nedeljo, dne 9. junija nad Ljubljano in okolico in temeljito unčila ljubljanske vrtove in sadno drevje.

MARIBOR

Ali je mogoče, da se Košaki pridružijo Mariboru?

Po Mariboru se trdovratno širijo vesti, da govor krogi pripravljajo nenadno priključitev celjske občine Košaki k mestu Mariboru in to brez vprašanja oziroma privolitve od strani večine občanov prizadete občine in mesta Maribora.

Ker je ta nameravana priključitev abnormalna in brez vsake stvarne potrebe bodisi za določno občino, kakor za mesto Maribor, moramo proti tej nameri najodločneje protestirati ter obenem pozvati g. župana in ostale mero-

dajne kroge, da to čisto politično akcijo zavarovalnega agenta ... v koli zatrepo. Občina Košaki, razen enega dela bivše občine Krčevine, nima nič skupnega z mestom in je ves ostali del popolnoma kmečki, ki ima čisto svoje potrebe. Ako bi bilo govor o kakih priključitvih, bi prišle v poštev občine Pobrežje in Studenci, ali tudi te le soglasju z njimi in ne administrativnim potom.

Železničar v hudi nevarnosti radi tativne premoga. Pred senatom treti sodnikov okrožne sodišča v Mariboru v kazenskih stvarih je stal te dni kot obtoženec 50 letni železničar upokojenec, doma iz Gorice, ki je bil obtožen, da je v mrlzih dneh meseca marca 1940 prišel na dvorišče železniške plinarne in si tam dvakrat nadeval v žep, enkrat pa v košaro okrog 20 kg premoga v vrednosti din 3.60. Premog je bil raztrošen po dvorišču. Ker pa je ležal premog na prostoru in kraju, ki pripada javnemu napravam, je bil železničar obtožen zločinstva tativne po § 316 t. 4 kazenskega zakona, ki določa za takšno tativno kazensko roboje do 10 let. S takšno odsodbo bi seve bila zgubljena tudi pokojinja. Železničar je dejane odkritosreno v celoti priznal. Zagovarjal pa se je, da ima kot upokojenec državne železnice pravico dobaviti letno do 3000 kg premoga po režijski znižani ceni. Vsled tega je tudi že decembra 1939 naročil pri železnicni 1000 kg premoga in pri blagajni položil vso kupnino. — Zima je pritisnila, upokojenec je skromno zalogo v kuhinji že preje porabil, toda vsled nastalih znanih ovir pri dobavi premoga železnična svojim upokojencem naročenega in plačanega premoga ni dobavila. Obtoženi upokojenec je dobil tisti premog še tri dni pred letnjo Veliko nočjo. Denarja ni imel, da bi si bil kupil premog kje drugje in je tako šel v najhujšem mrazu trikrat v plinarno državne železnicne ter tam po teli pobiral koščke premoga, o katerih je mislil, da so itak zavrnjeni. Tisti premog si je djal v žep, enkrat pa v malo košarico. Vse to so potrdile tudi zaslišane priče in uradne poizvedbe. Zagovarjal obtoženega železničarja dr. Reisnau je z ozirom na vse te okoliščine poudaril, da nikakor ne gre za zločinsko po obtožbi, ker je obtoženec vendar bil upravičen dobiti ravno od železniške uprave premoga, ki ga je plačal in si je vzel tisto razstrošeno malednost le v skrajni sili, ki jo predvideva § 320 kazenskega zakonika, v katerih primerih sme sodiščo storilce celo oprostiti vsake kazni. Škoda tudi ni nastala nobena, ker so mu še tisto malednost odnešenega premoga v vrednosti din 3.60 odvzeli. Sodišče je res upoštevalo obupen položaj obtoženca ter ga odsodilo po § 320 k. z. na 60 din denarne kazni, pogojno za dobo 1 leta. Revežu je bila na ta način rešena tudi pokojinja. Dogodek naj bo v svarilo pred tativnimi na krajinah, ki pripadajo javnim napravam ali služijo javnemu prometu. V takem slučaju postane najmanjša tativna, ne glede na vrednost, zločinstvo, ki se kaznuje z robijo do 10 let.

Na starem mestnem pokopališču sta si pri lastila dve kovinasti krsti nek Alojz Osim in njegov pomagač Karel Lubej. Pločevino sta prodala po din 2 za kg in prejela din 256. Obsojena sta bila Osim na 6 in Lubej na poldrug mesec strogega zapora.

Tarifa avtotaksijev se je zvišala s sklepom občinskega odbora za 30 odst.

Konec gledališke sezone. Kot zadnja predstava je bila minuto nedeljo uprizorjena opera »Gejša« v tukajšnjem narodnem gledališču.

Grit-Oset

Izletniška, vinogradniška gostilna, prvovrstna sortirana sladka vina. Znižane cene, dobra topla in mrzla jedila, prenočišča, avtocesta, sončenje, ležalni stoli!

STUDENCI PRI MARIBORU

Otvoritev kopališča »Rdečega križa« v Studenčih se je vršila minuto nedeljo. Kopališče bo zlasti lahko uporabljala delavščka mladina v tem industrijskem kraju, ki se je doslej morda pri kopanju zatekati kar na obrežje Drave.

KOPALNE OBLEKE, nogavice, pletenine (lastni izdelki), perilo, kombinaze, volno, platno, odeje, blago, obleke, prednasnike, rute, čeolice itd. najugodnejše pri MARA OSET. Koroška 26 (poleg tržnice). Sprejemno učenca-ko-

CELJE

Združenje krojačev je odpovedalo kolektivno pogodbo svojim pomočnikom. Kakor smo poročali, so krojački pomočniki zahtevali potom svoje organizacije, da jim mojstri zvišajo meze za 15 odst. ter obenem opozorili gg. mojstre, da se kolektivna pogodba v mnogih primerih krši, v škodo pomočnikov. Združenje krojačev pa je sedaj pisorno odklonilo vsako povisjanje, obenem pa je odpovedalo kolektivno pogodbo z motivacijo, da se pogodba itak ni izvajala. Kakšno je dejansko ozadje glede odpovedi kolektivne pogodbe, nam še ni znano, vendar se čudimo takšnemu sklepku, ki pomeni izvajanje ter da se mojstri celo sklicujejo na to, da se kolektivna pogodba ni izvajala. Kdo pa potem forsira razredni boj? Brezpodobno stanje ne more spora ublažiti, temveč ustvarja le zmedo in anarhijo.

Kako je videl Sovjetsko Rusijo

delegat dr. Rudolf Bičanić

Dne 1. junija se je vršilo v Zagrebu predavanje dr. Rudolfa Bičanića, člana delegacije naše države, ki se je v Moskvi pogajala radi sklenitve trgovinske pogodbe, o razmerah, ki jih je imel prično videti za časa svojega 17 dnevnega bivanja v glavnem mestu Sovjetske Rusije.

»Hrvatski dnevnik« prinaša njegovo predavanje v izvlečku:

»V SSSR je poedinec v resnici »ničovo«, nič. Vsak se pokori občim interesom. V Moskvi ni privatnih trgovin. Vse trgovine so državne. Pred trgovino je napis, kaj se v nji prodaja in namesto imena številka. Pred trgovinami se ljudje nastavlajo v dolgih vrstah. To nastavljanje je tako običajno, da se vidi cele vrste ljudi celo pred kioski za časopise. Četudi proizvodnja napreduje z velikimi koraki, pa se vendar ne more zadovoljiti potrebam vseh ljudi.

Plače v SSSR niso enake, ampak se krejajo med 200 in 30.000 rubljev mesечно. Tako ima n. pr. čistilka v gostilni 200 do 300 rubljev mesečne plače, med tem ko jo ima ravnatelj tovarne okrog 5000 do 6000 rubljev. Nekateri umetniki imajo do 30.000 rubljev mesičnega dohodka. Aleksej Tolstoj ima celo en milijon rubljev letnega dohodka. Službeni tečaj rubla je 10 dinarjev, vendar pa je njegova kupna, moč majhna, en in pol do dva dinarja za rubelj. Zato pa so stanovanja zelo poceni. Med tem ko se izda pri nas za stanovanje 30 do 40 odstotkov zasluga, znaša izdatek za stanovanje v Moskvi, 2, 4 ali največ 10 odstotkov zasluga.

Stanarina se plača po udobnosti ali po kubaturi stanovanja. Na več stanovanj odpade po ena sama kuhinja. Ljudje se oblačijo skromno, vidi pa se, da si žene mažejo ustnice. Na modo največ pazijo mladi sovjetski častniki. Mogoče si je nabaviti tudi boljšo vrsto obleke, toda na njo je treba čakati. Ljudje se dobro branijo in mnogo jedo. To očitno radi tega, ker je tam zima zelo ostra, pa je zato ljudem potrebno več hrane.

V vseh trgovinah, razen v onih, ki prodajajo živiljenjske potrebščine, in pisarnah začne delo ob 10. uri dopoldne in neha ob 4. uri popoldne. Tempo dela bi bil lahko nekoliko hitreji. Neverjetno so poceni zdravila. Istotako so zelo poceni predmeti, ki so namenjeni za občo ljudsko potrošnjo. Mesnati proizvodi imajo enako ceno kot pri nas. Meso stane 10 do 14 rubljev kg, mast 25 rubljev, surovo maslo 26 rubljev, mleko 1.80 rubljev, po zimi pa 2 do 2.50 rubljev. Poceni ženski čevlj stanejo 70 rubljev, a fini 180 rubljev. Vsakdo lahko štedi. Na hranilne vloge se plačuje 4 odst. obresti. Prav tako nalagajo ljudje denar v državne papirje. Vsakdo sme graditi hišo, toda samo za se in je ne sme dajati v podnjam. Priznana je privatna lastnina za vse predmete za osebno potrebo. Kdor ima 12.000 rubljev si more kupiti av-

tomobil. Priznana je pravica dedovanja za vse predmete, za katere je priznana pravica osebne lastnine. Poljedelska proizvodnja funkcijonira normalno. Povprečni kolhoz ima 1500 hektarjev zemlje, a na vsak kolhozni dom odpade po 20 hektarjev, torej več kot pri nas na povprečni kmečki dom. So pa tudi kraji z malo zemlje. Narodni komisar za trgovino, Mikojan, ki je Armenec, je reklo, da je treba v krajih, kjer je malo zemlje, za vsako ceno ustvariti intenzivno proizvodnjo, potem pa izvršiti razna poboljšanja zemlje. V SSSR se posveča mnogo pažnje vojski. Goji se kult vojske, podčrtavajo pa se tudi zgodovinske zmage. Slave se carski generali, pod čiji vodstvom so bile take zmage izvojevanje. Vsak državljan je pripravljen braniti domovino. Kar se tiče zunanj politike, hodi SSSR po poti carja Petra Velikega. Naši delegati so ob prilikih bivanja v Moskvi dobili na najmerodnejšem mestu vtis, da SSSR želi, da bi bila naša država urejena, in močna ter pripravljena, da se brani pred vsako eventualnostjo.«

Se par važnih pripomemb

V svojem predavanju o Sovjetski Rusiji je reklo dr. Bičanić tudi to-le.

Rusija je 85 krat večja, kakor naša država. Srbija je iskala stikov z Rusijo že pred 136 leti. Današnja Rusija je nova. Prebivalstva ima 12 krat toliko kakor Jugoslavija.

V Rusiji imajo strog red. Sploh je to dejela reda in organizacije.

Kult dela goji vlada z obsežnimi javnimi deli. Če primerjamo samo gradbo palače sovjetrov, za katero izdajajo vsak mesec 10 milijonov rubljev. Palača bo 416 metrov visoka. Imela bo veliko dvorano z 20.000 in malo dvorano s 6000 sedeži. Drugi primer je gradba prekopa. V 45 dneh je bil napravljen 270 km dolg prekop. Prekop ramaka 140.000 ha zemlje, na kateri goje sedaj bombaž.

Ljudje izdajajo ves denar, ker so za starost zavarovani. Kdor je nad 60 let star, ima pravico do zavarovanja.

Nihče pa ne more nalagati denarja v proizvajalna sredstva, da bi najemal delavce, ki bi zanj delali. Te stvari opravlja država ali državni socializem.

Sovjetski politiki niso samo politiki, ampak vedno tudi gospodarstveniki. V Rusiji vrše silno naučno in prisilno propagando za svojo politiko.

V zunanj politiki kaže Rusija zavest svoje lastne sile. Hladna in mirna je neglede na druge države. Dr. Bičanić je razpravljal še o raznih drugih pogledih z ozirom na Rusijo. Izvajanja dr. Bičanića so gotovo prav zanimiva in v grobih obrisih kažejo vsaj zunanj videz živiljenja v SSSR. Ko bo enkrat prihajalo k nam tudi sovjetsko časopisje, kar se bo zgodilo, čim bodo navezani tudi diplomični stiki, bomo mogli slediti razmeram v SSSR v večjih podrobnostih, v kolikor se to da potom časopisja v državi, kjer ni opozicijskega tiska.

Marolt France:

I. pevski koncert „Združenih pevskih zborov z Jesenic“

dne 19. maja 1940 v „Sokolskem domu“

(Nadaljevanje.)

Izvajanje sporeda je pokazalo za prvi nastop gotovo izredno močan glasbeno tehnični doseg. Vsi izvajalci so odprli svoje pesni na pamet ter izpricali ob tem zgledno pevsko discipliniranost ter popolno udanost pevovodjem. Razen »Slog«, ki zbirajo svoje pevce iz železničarskih krogov, so reci ostalih pevskih zborov strokovni delavec Javoriškega in jeseniškega obrata. Njihovi pevovodje so delavski sodrugi, glasbeni samouki, ki so si vrh težkega strokovnega dela naprilišči ali pa trudno organizacijsko in pevovodsko opravilo. Z vajami se morajo ravnati po delovnem obratu (trikratna dnevna izmena dela), železničarji pa po službenem redu, s posamezniki je treba vaditi po 22. uri. Vaje se torej vrše nereno, po zgovoru, vendar pa vsaj dvakrat tedensko po tri ure. Kakšna bi bila ob navedenih pogojih in sodobni duševni letargiji pevska adeležba pri naših meščanskih zborih? Menda izzovejo prav pri telesnem delavcu pojačeni fizični napori psihične reakcije in močnejše prizadevanje za duševno delo. Morda bi ne bilo odveč, raziskovati vprašanje, zakaj se od nekdaj v naših delovnih obratih, ki so nam precej dobrih glasbenikov, džržno goji le-

tinka/četrtnika+osminka, osminka, četrtnika, mesto pravilno: četrtnika/osminka+šestnajstinka, šestnajstinka, četrtnika -. Občutne preglavice so delali pevovodjem tudi tempo, osnovna mera in ritmične izpremembe. V sestavljenih taktilih je treba v hitrejšem tempu vzeti podnjene metrične skupine na en mah: n. pr. v »Katriči«, »Morju Adrijanskem« 6/8 na 2 ne na 6 mahov, v »Oblačku« 12/8 na 4 ne na 12 mahov i. p.; vsako izmeno takta mora pevovodja z giba pripraviti in zlasti v prehodih s točnimi malih jasno označiti, da ni zmede. — Takšne pogreške so bile v »Oblačku«, »Škrjančku«, »Pobratimiji«, »Na bregu«, »Katriči«, »O kresu«, »Morju Adrijanskem«, »Popotni pesmi«, »Povejte ve planine«, »Na dan«. Največ se je grešilo proti arhitektonski obliki in smiselnemu fraziranju. Pevovodja mora imeti točne pojme o zvrstitev glasbenega stavka, kajti je smislna zvrstitev glasbene snovi po glavitna postavka dobro grajene glasbene oblike oz. njene izvedbe. Tej osnovni postavki se morajo podrediti brez različnih tehničnih koncesij vse druge oblikovne zahteve: fraziranje, dinamika, agogika i. dr. Ne gre razsekovati na rovaš dihanja, intonacije, tehnično kočljivih mest in cenenih izražajev glasbenih stavkov v nesmiselne stavčice in udobne fraze. Vključen tok melodije mora stremeti gladko in smiseln v celotno obliko. To osnovno pogreško sem opazil brez izjeme pri vseh zborih in dosledno pri vseh izvajanih pesmih. Zakrivilo so jo pevovodje s svojimi oblikovno pogrešenimi osnutki, tehnično pa z elementarno pogrešenim dirigiranjem. Kakor mora biti po glavitna misel pevovodje obrnjena v smiseln graditve forme, tako morajo vsi njegovi gibi in kretnje služiti edino le temu namenu. Osnovni malih njegove desnice (redkokaj obrok), namenjeni ritmičnemu toku, so kaj enostavni, da ne rečem često normirani. Morajo pa biti točni in jasni, da toka melodije ne zavirajo. Levica pripravlja in daje vstopne, nakujuje skupinsko dinamiko, opozarja na različne izpremembe. Gibi in kretnje obreh rok vzdružjuje navedenim za sebe različnim pogojev nadrejeno dinamiko stavka, osnovne ritmične značilnosti in izpremembe ter značilne sklepke

in pritrave. Vsemu temu dirigentovemu delu pa mora vladati preprosta oblikovna enostavnost, pevcu dočela razumljiva jasnost in sugestivna prepričevalnost. Vsi gibi naj bodo vidni posredniki dirigentovih duševnih napetosti in ne goli sebični videz. Sicer utegne urejeno, zato slabo razumljeno, ali celo komedijantski maniram podobno mahanje povzročiti pogreške, ki jih je bilo na tem koncertu zadoščalo, ob neugodnih prilikah pa nepotrebn zmedo, da ne rečem še kaj hujšega. Na kratko: dober pevovod je opravi delo s pevci doma, ostalo na odru ob enaki in popolni odgovornosti vseh sodelujočih! Koncert bodi za javnost kulturni dogodek, za izvajalce posebno delovno doživetje.

»Sokolski dom« jeseniški je po svoji dobr akustičnosti in razsežnosti edina, za koncerte primerjava dvorana na Jesenicah. Nezadostna je ventilacija, ki jo bo treba nujno popraviti. Pevski oder je treba v obliki stopnišča postaviti v dvorano, pred gledališko rampo, zalediški oder pa zapreti, da se izloči dvoranski rezonanci škodljivo zadnje resonančno dno. Vrata v dvorano morajo biti med petjem zaprti, da se glasovna sila ne izgublja po stranskih prostorih. V teh prostorih se med koncertom ne sme razbijati s posodjem in sploh ne kaditi.

Ako premotrim po vsem tem prvi pevski nastop jeseniškega delavstva in doseženi uspeh, moram stvarno povzeti sledeče njegove dobre in slabosti. S kulturno političnega vidika je ta koncert izredno važen dogodek, je začetek smotrenega duševnega delovanja našega strokovnega delavca za slovensko glasbo. Kot prvi nastop ga je pa treba smatrati tudi za važen glasbeni dogodek, ki naj vzbudi resnejši smisel za smotreno glasbeno delo med našim strokovnim delavstvom, naše ustvarjajoče glasbenike pa oponzori na socialno motiviko, ki jo je naša glasba zanemarila. Prvemu, propagandnemu nastopu mora slediti poglobljeno in smotreno notranje delo, ki bo edino dvignilo duševno raven, vrednost in vplivajo našega delavca doma in drugod. (Konec.)

Kotiček sodružic

ZENE MED SEBOJ

V delavskih naseljih, kjer prebiva po več družin v eni sami delavski zgradbi, se često dogaja da prihaja med ženami do krega in večih razprtij. Včasih zadostuje za tak prepričevalosten povod. Toda vzroki so ponavadi globlji. Včasih je kriva napetost razmerju, ki se ustvari med ženami zavist, ako ima ena boljše razmere, kot druga, ako sosedka lažje izhaja, ker ima mož boljše dohodke, ali pa ker ima manjšo družino. Večkrat se kakšna delavska žena jezi nad svojo sosedo, ako te ta lepše oblečena, ako si lahko privošči kakšne izlete in podobno, kar je v zvezi z večjim udobjem. Potem so žene, ki se čutijo vsled pojavljanja svojega moža v službi, ali pa vsled tega, ker imajo kakšne prihranke, vzušene nad svojo okolico in dajo to ob vsaki priliki sosedu občutiti. Take žene smatrajo sosedo, ki mora vse sama opraviti in ki gara od jutra do noči za neko manj vredno sovrsnitico, na katero gledajo pomilovalno in celo govore o njeni revščini z neko naslado, tako, da človek posname iz njih priporočovanja, da naravnost uživa, ker so v boljem položaju. Na ta način se zbira netivo in najmanjša stvar potem zadostuje da izbruhne krog med ženami.

Zavedna delavska žena pa ve, da je zavist najgrša lastnost, da pa ni nič manj grdo, ako se kdo naslaja nad revščino svoje okolice ter se vsled nekaj boljega položaja smatra za nemakšno vzušeno bitje. Žena delavca in nameščenca se morata zavediti, da je usoden s sleherne izmed njiju negotova. Danes ima mož delo, jutri ga nima, danes je zdrav, jutri je mrtev. Trenuten položaj ni odločilen. Danes se ti lahko godi bolje, jutri, ko pride bolezni in podobno, boš mogoče na slabšem kot pa je tvoja sosedka na katero si do danes zrla z nemim pomilovanjem.

Ako si v boljem položaju, potem po svoji moži pomagaj sosedi, ki ji gre trdo in ima mogoče na glavi še veliko otrok. Sači ni treba, da ji daješ ne vem kaj, dobra beseda, majhna pomoč pri težkem delu, ki ga opravlja, vse to bo našlo svoj odmev. Pričnili bi si boš sosedu za prijateljico in zavist, ki bi se utegnila pojaviti pri njej bo v kali zadušena.

Ti pa, ki nič nimaš, ne želi si radi tega, da bi moral na tvoja sosedka priti v enako beden položaj. S tem ti ne bo prav nič pomaga-

no. Nam more postati bolje samo tedaj ako vsi skupaj gremo po poti napredka, iz bede v boljše življenje. Dejstvo, da se nekaterim delavskim družinam mogoče godi za spoznanje bolje, naj ti bo vzpodbuda, da se je treba za splošno izboljšanje položaja boriti. Če si, kaj se da popraviti s pametnim gospodinjstvom in dobrim zgledom že sedaj in razmišljaj ter govorji mož o tem, kaj bi se še dalo napraviti z močno organizacijo.

Regret v solati.

Ali se veste, kaj je regret? — Kaj ne bi vedeli, saj ga sedaj poznajo celo Amerikanci, ki so se — mimo grede — še druge kuhe in peke naučili od nas. Prav sedaj je regrotov čas, ko je svež. Menda pač najbolj tekne, če si ga človek sam nabere in ga precej globoko izreže. Vsakdo nima časa za to in v večjih mestih tudi ne prilike. Dobi se pa sedaj na trgu. Regret vsebuje mnogo železa in je zato priporočljiv. Lahko se naredi sam zase, lahko se pa tudi pomeša s fižolom ali krompirjem — tudi z bobom, ki ga pa tukaj ne pozna — in lahko se narežejo trda jajca nanj.

Zabeli se kakor druge solate, s soljo, oljem in kisom ali limonovim sokom.

(Tudi kot špinica se lahko naredi, namreč na naš način, to se pravi, da se dobro seseklja, kadar je kuhan, posoli in popopra, vrže na razbeljeno mast in se mu doda malo smetane ali mleka. In če se položi ovčro jajce na vrh, je to imenito.)

Krompirjeva solata.

Deset srednje velikih kuhanih krompirjev, 6 trdih kuhanih jajc, strok zelenje rezane, dve srednji čebuli, dobro sesekljeni, žlico soli, osminko žličice popra, žlico fino sesekljanega petršilja, olja in kisa po okusu.

Olupi krompir in jajca, dokler so gorki, jih reži približno pol palca debelo, posoli, popopra, dodaj zeleno in čebulo ter nekoliko petršilja, začini z oljem in kisom pa prav dobro premešaj. Ostanek petršilja posui povrh.

Nasvet za solato.

Neki dobro znani kuhar je na vprašanje, kako se dobro pripravi zeleni solata, odgovoril, zvezni soli kot modrijan, olja kot zapravljivec, kisa kot skopuh in mešaj kot norec.

Delavski pravni svetovalec

Rudarjev del v trgovcu (Prevalje)

Vprašanje: Trgovcu sem bil dolžan 573 din, katere sem odplačeval v mesecnih obrokih od leta 1934 naprej in sem koncem leta odplačal 436 din